зала 7
шкафъ ст
полка 1 № 53

Proletariji d'kulle atravatь, xəjjidun!

Iosif Vissarionovic STALIN

(BIOGRAFIJA KRIJTƏ)

TOVSTUXA

Г.П.Б. в Лнгр
Ц
9.9. 1932 г.
Акт № 581

PARTIZDAT ★ 1932

Из фондов Российской национальной библиотеки

Ассир.
2-53

Proletariji d'kulle atravatь, xəjjidum!

TOVSTUXA

Iosif Vissarionovic STALIN

(BIOGRAFIJA KRIJTƏ)

PARTIZDAT MOSKVA 1932

Из фондов Российской национальной библиотеки

135709

J. V. STALIN

Из фондов Российской национальной библиотеки

Stalin (Çugaşvili), Iosif Vissarionovic pişli lijlə в'şitə d'1879, go mdijtə d'Gori, guвernija d'Tiflis. Gurçəjili, вrunə d'xeţana d'cəkmi, d'ijvə xə min pələxi d'faвrika d'Adelxanov go Tiflis, вijid dəptəp—akkara d'guвernija u mahal d'Tiflis, min mətə d'Didi—Lilo.

B'şitə d'**1893** Stalin purqəli mədrəsə ruxaneta go mdijtə d'Gori u hər вəj şitə vьrrь l'seminarija ruxaneta ortodukseta d'Tiflis. B'ənij danatь seminarija ijvə makan d'çuri-çuri ideji d'azaduta, dəxij d'narodniqi u milləttəji, hədəzi marqsistəj-вilmilləttəji. Seminərija mlijtilə əx qinnə d'şikvəni min xudrь prijşi. B'şitə d'1897 Stalin вivəjili təgвirrənə d'xudrь marqsistajь d'seminarija. Hər в'əhə şitə zi av вisjarьlь jьssura am organizasija ləlegal d'sosial-demoqratь d'go Tiflis, qəвu ili minno saprajuta ləlegal (vidtə

qadahan), şərrukili go çmajatь ləlegal (min ţьşva) d'pələxi d'ʙit san'ь d'urxəti d'prizlə go Tiflis u şərkə.

B'şitə d'**1898** Stalin rəsmi ʙivarьь go organizasija d'Partija Sosial-Demoqrateta Pələxetə d'Rusija go mdijtə d'Tiflis. Stalin go dəhə mitxə tammumulь şula d'propaganda go xudrь d'pələxi d'rajjonь d'urxəti d'prizlə u d'faʙriki. Go seminarija, ekə d'şula d'çəssəstə d'nəşi məri „şikkutə“ pijşivə murjizzə xədərjə spaj, şurьlun ʙirraşa ʙ'pilxənə ləlegal d'Stalin u pulьţlun min tama, əx xə nəşə d'le həvi livədə „ittuʙar“ ʙiju.

Şitə d'**1899 u 1900** Stalin mavvurelь go pilxənə gişjə d'propaganda go xudrь d'pələxi. B'şitə d'1900 go Tiflis ʙipjəşilə murjiztə Qomitet d'RSDRP (Partija Sosial-Demoqrateta Pələxetə d'Rusija). Stalin ʙivəjili həddəmə d'Qomitet d'Tiflis u xə min təgʙirrəni ʙuş maşhur d'əhə Qomitet. Go dəhə mitxə çvəçtə d'pələxi uxcə ʙirvaxьla, d'xinə lelə qərquzi go həddi ətijqi d'pilxənə propagandaja d'am „xə-zə parsupь maşhur“ min pələxi.

Agitasija go ʙuşşəjuvvi ʙ'urxə d'ktivjəti (listovqi) al həççətti ʙuş xarijpi d'jumə, ʙ'urxə d'çmajatь u demonstrasiji politiqajь dərqul d'hukmə d'məlkə ləmtəxmə ʙivəjinə ənij ʙuqarь ʙuş xərijpi d'jumə. Bixjəmili draşa ʙil „səvi“, dijvə al tərəp d'səmti ətijqi d'pilxənə xalьs propagandaja u „çihilli,“ tərəpdarь

Из фондов Российской национальной библиотеки

d'„alula". Stalin вidvaquli qiвə d'çihilli. Ləxxə lazьm ijlə lirşamo kar gurta, d'viləli go hlaвta d'səmti xəti up go tulmədə revolusəjə d'Stalin xora Qurnatovsqij, av xora вuş qurвə d'Lenin u nasvana qəməjə d'ideji leninəji go Qavqaz təjmnetə.

Xə qədrə gura d'zaвastovqi eqonomijajь, d'şьşalun Tiflis şimtə в'şitə **1900—1901** u demonstrasija maşhur politiqeta d'jar vilun həççət d'pərpəstə d'Qomitet d'Tiflis. Ţaveta d'ƶandarmь go mənzil d'Stalin в'şitə d'1901 u pəqədtə d'hukmə вut dvəqtu, d'vilə məhlim xarta, məvvudunə Stalin d'pəlix min ţьşva. Min dəhə dana sən'ət d'Stalin вivəjilə revolusija. Вipləxili min ţьşva, u əhə pilxənu d'min ţьşva вigrəşili həl revolusija d'işvat d'şitə d'1917, kəd вiprəşə qə gənu çuri-çuri luqumi revolusəji, əx „Dəvid" Qoвa" „Niƶeradze," „Ciƶiqov" „Ivanovic", „Stalin."

В'prəqtə d'şitə d' **1901** Stalin вrixşili min Tiflis l'Batum, mərjuzili tama l'Qomitet d'RSDRP d'Batum, вişqəloli в'ijdu təgвərtə d'zaвastovqi go zavodь d'Rotşild u Mantaşev u mərjuzoli demonstrasija maşhur d'pələxi əj d'işvat, şitə d'1902. Вjərxə d'adar, şitə d'1902 Stalin вidvəqunə go Batum, xəmujunə go qalla həl prəqtə d'şitə d'1903, ijtə şaduruna l'surgunutə go Siввir Mədinxetə, ujezd d'Balahan, d'guвernija d'Irqutsq, l'mətə d'Novaja Uda.

Xə jərxə min вar tetu al duktə d'surgunutə (kənun xaraja, şitə d'1904) Stalin вirrəqili min tama, вitəjili l'Tiflis u вipləxili əx həddəmə d'organizasija d'kullə Qavqaz tejmnetə, d'ki peşəvə qrьjta egə Qomitet Xujədetə d'Qavqaz tejmnetə. Pilxənə d'Stalin go mitxə d'şinni 1904—1905 вivarьь go plaşa qişjə am menşevikutə. Stalin min dana l'dana вixdarelь rajjonь d'Qavqaz tejmnetə (Batum, Ciaturь, Kutais, Tiflis, Baku), kəd вidraşa вijid məmli u ktivjəti am menşeviki, es-erь, anarxisti, milləttəji. Hala в'şitə d'1903, dijvə tijvə go qalla, kəd dьь min xoravatь d'ijvə dьjrь min knuşjə d'II d'partija, вut duвərujəti çim gurь вil вolşeviki u menşeviki, Stalin d'lə cu şikkutə вikləjili lə giвə d'вolşeviki. Min вar djartu min surgunutə, ijmən d'plaşa вil вolşeviki u menşeviki cim raвa xripli, Stalin вişqəloli в'ijdu təgвərtə d'вolşeviki d'Qavqaz tejmnetə u ruzname ləlegal „Plaşa d'Proletariat" (şitə d'1905) u в'avuduta cim gurta şərrukili go mərjəztə d'knuşjə tlijtəjə d'вolşeviki. B'dana „d'Manifest d'cirij" d'şitə d'1905 Stalin в'qişjutə вlijgivə в'plaşta d'вut lozungi вolşevikaji d'revolusïja. B'əhə mitxə plьţlь ktəvunə d'Stalin: „B'kirjutə вut duвərujəti partijajь" (в'lişənə gurçəjə). B'prəqtə d'şitə d'1905 Stalin əx vəkkil d'вolşeviki d'Qavqaz tejmnetə вrixşili go Tammerfors (Finləndijə), al qonferensïja d'вolşeviki d'kullə Rusija, ekə d'вipjəşili sьjra am Lenin həl prəqtə.

Şitə d'**1906** ijlə. Dana d'şmaţta d'revolusija d'şitə d'1905, dana d'gəвəjəti go Duma „xədtə" u hadarta d'qə knuşjə partijaja d'Stoqholm. Bolşeviki kiljinə al dəj, d'Duma peşə vidtə вojqot. Plaşa вil вolşeviki u menşeviki вuş вїxrəpili. Go majdan вiplaţьna ьsţuxsь anarxo-sindiqalistajь. Ənij go Tiflis вivədinə kuj min kulle вuş zodə. Stalin kiljili go quzhun d'plaşa dərqul d'kulle ənni qəвilї antiproletarijaji d'go Qavqaz tejmnetə. B'əhə dana go Tiflis, txut təgвərtə d'Stalin вiplaţьlь spərjumə legal d'вolşeviki, şimmu „Dro" („Dana"). Hər вəhə dana zi вiplaţьlь xə qədrə d'məmli gurь d'Stalin, „Anarxizm u sosializm", ktijvi в'lişənə gurçəjə.

Al knuşjə d'Stoqholm (şitə d'1906) Stalin вixzəjuvəx əx vəkkїl d'Səmə вolşevikəjə d'organizasija d'Tїflis, вluqumu „Ivanovic."

Min şitə d'**1907** Stalin вidrəjoli cinnu revolusijeta go Baku. Min вar d'вiddarьlь min knuşjə d'London, ekə d'pijşivə şudra вijid səmə вolşevikaja d'organizasija d'Tiflis, Stalin вrixşili min Tiflis l'Baku, ekə в'xəjmutə вipləxili вut məqvetə d'organizasija partijeta al вinjət d'lozungi d'knuşjə partijaja d'London. Ləxxə av вişqəloli вijdu təqвərtə d'organ вolşevikaja „Bakinskij rавocij," вijid məntetə mərjuzili plaşa dərqul d'menşeviki u nijxə-nijxə ənij вişvəqenə mahallь pələxəji d'Baku (Balaxnь, Biвi-

Издано в России национальной библиотеки

Əjʙat, Cornьj gorod, Belьj gorod); txut təgʙərtə d'Stalin ʙivarьla qampanija gurta d'maslahat ʙut sjarta d'şərtnama qollektivaja ʙil pələxi u mərəvəti d'zavodь d'neft. Təgʙərtə d'Stalin ʙ'kulle ənni pil-xəni juvillə pirsət qə ʙolşeviki, d'həvij halʙanь go rizi d'organizasija d'Baku. Min dəhə dana Baku ʙix-dara ʙivəjilə əj səngər ʙuş qvitə d'ʙolşevizm.

B'jərxə d'adar, şitə d'**1908** Stalin ʙidvəqunə; min ʙar d'xumilun tmənjə jərxi go dussax, şadu-runa qə ţla sinni go guʙernija d'Vologda, l'mdijtə d'Solvьcegodsq. Min ʙar xəkmə jərxi Stalin ʙirrəqili min surgunutu u ʙiddarьlь l'Baku, qəd xinə pəlix min ţьşva.

B'şitə d'**1910** Stalin midri ʙidvəqunə, midri xəkmə jərxi xəmujunə u şaduruna l'Solvьcegodsq.

B'şitə d'**1911** Stalin midri ʙirrəqili min surgu-nutə u ʙ'səpetə d'Qomitet qьnţruneta d'partija ʙid-rəjoli əhə-səpər cinnu go Piter (Peterʙurg d'qəmtə). Midri ʙidvəqunə u ʙivədunə surgun l'Vologda.

B'prəqtə d'şitə d'1911 Stalin midri ʙirrəqili min surgunutə u ʙrixşili l'Piter, ekə d'ʙiʙləgili ʙ'ɫəg-ʙərtə d'pilxənə ləlegal d'ʙolşeviki. B'əhə dana (şitə d'1912) Stalin vijili həddəmə d'Qomitet qьnţruneta dpartija, pijşə prïjşə ʙijid qonferensija maşhur d'par-tija go Praga, kəd gənu lə vijə ɫama. Bijid səpetə d'Qomitet qьnţruneta Stalin ʙixdarelь ənij mahallь,

Из фондов Российской национальной библиотеки

p'вuş zodə lazьmijvə səxвure, mərjuzili hadarjatь lazьm qə „majovqa“ d'вitəjilə, təgвuroli rużnama „Zvẹzda“ вjuməni d'zaвastovqi, d'murjizzevə pələxi al həçç̧ət d'qьţlь d'Lena u şərrukili go şəttəstə d'ruz-nama „Pravda“.

B'nijsən, şitə **1912** Stalin midri вidvəqunə; xəmu-junə xəkmə jərxi go dussax u şaduruna l'giвə d'Na-rьm qə arвa şinni. Stalin midri вirrəqili min surgu-nutə hər в'qeţa d'əj şitə u вitəjili l'Piter, вrixşili xarta l'Qraqov l'kis Lenin, şərrukïli go maslahat maşhur d'вolşeviki go mdijtə d'Qraqov в'prəqtə şitə d'1912 u вiddarьlь min вar hədə l'Piter, ekə d'şərrukili go təgвərtə d'səmə вolşevikaja d'fraqsija partijeta d'Duma u d'organь вolşevikaji „Zvezda“ („Koxva“) u „Pravda“ („Şrara“). Go dəḥə mitxə plьţtьla вroşjura (ktəvunə) d'Stalin: „Marqsizm u вuqara milləttəjə.“

Binijsəni d'şitə d'**1913** Stalin midri вidvəqunə u şaduruna min вar xəkmə jərxi l'giвə d'Turuxan.

Şinni **1913—14—15—16** Stalin mavvurelь go surgunutə d'Turuxan, go mətə d'Qurejqa.

Min вar revolusija d'Işvat d'şitə d'**1917** Stalin вiddarьlь go Piter u şərrukili go pilxəni təgвirrəni d'partija, əx həddəmə d'Qomitet qьnţruneta. Al qonferensija d'nijsən d'вolşeviki d'kullə Rusija, ijmən d'vilə məhlim, d'partja itlə tre tiri, Stalin, в'qьţjuta

Из фондов Российской национальной библиотеки

вikləjili l'giвə d'Lenin. B'jərxə d'jar, şitə d'1917 min вar qonferensija вjpjəşilə murjiztə Bjuro politiqeta (Politвjuro) d'Qomitet qьnţruneta, enij d'xə min haddəmo вivəjili Stalin. Min dəj dana Stalin вipjəşili həddəmə d'politвjuro d'Qomitet qьnţruneta. B'kulli mitxə d'hadarjatь d'qə qujəmə d'Cirij Stalin вipləxili в'səzgərutə xlusta am Lenin. B'danatь d'Qornilovşcina (general Qornilov), в'danatь d'Maslahat Demoqrateta u qəm mərjəztə d'parlament, в'danatь d'mərjəztə d'qujəmə в'cirij-qəməjə d'şitə 1917, prəqto, в'danatь d'draşjatь вut mərjəztə d'hukmə „məri xə ginsə sosialistaja" в'jumə d'min вar qujəmə d'cirij,-в'kulle ənni danatь d'hadarta u məxkəmtə d'Cirij, ijmən dgnəjəti d'xə səmə d'partija (Qamenev, Zinovjev) muttuvə qəm qivəndinus d'tləxtə kulli pilxənə d'partija, Stalin pijşili dajьm av xora u hajjьrana вuş qurвə d'Lenin. Go kulli mitxə d'min вar demonstrasija d'xzьjran həl qujəmə d'Cirij Stalin ijvə təgвirrənə d'organ qьnţrunaja d'partija („Pələxə u Soldat", „Proletarij", „Pələxə", „Urxə pələxetə" u şərkə). B'jumәni d'Cirij Qomitet qьnţruneta вiprəşulə Stalin həddəmə d'„pjatjorqa" (dəstə d'təgвərtə politiqeta d'qujəmə) u həddəmə d'„semjorqa" (dəstə d'təgвərtə в'şulanь d'mərjəztə d'qujəmə).

Min şitə d'1917 Stalin ijli həddəmə d'Qomitet

Qьnţruneta Tammьmmanta d'Soveti. Min şitə d'1917 həl şitə d'1923 Stalin вivəjili Qomisar Ammaja в'şulanь d'millətti, min şitə d'1919 həl şitə d'1923—Qomisar Ammaja d'Inspeqsija d'Pələxi u Akkarь. Min şitə d'1922 Stalin ijli xə min saprь d'Qomitet Qьnţruneta d'partija u tammumolь əhə xilmət həl udju jumə. Min şitə d'1924 av ijli həddəmə d'Prezidium d'Qomitet Tammьmanta d'Internasional Qomunisteta.

Şinni d'plaşa gəvəjə Stalin muvьrrelь səmə zodə al frontь. Şitə d'1918 (вinijsəni u qeţa) Stalin вipləxili al front d'Tsaritsьn, kəd mərjuzi am Voroşilov u Minin m'udalь nţarta d'mdijtə d'Tsaritsьn min hiççumi d'qoşuni d'general Qrasnov. B'tjəmtə d'şitə d'1918 Stalin am Dzerƶinsqij m'udalь saxsujulь front d'armija III go mahal d'Perm, kəd вkulle urxəti calluşь d'məklilə qoşunən, d'lə dera qəm hiççum d'diƶmin. Binijsəni d'şitə d'1919 Stalin вipləxili al front d'Piter, kəd mərjuzo hiççum d'qoşun dijən dərqul d'daqra qəməjə, d'vidli Judenic al Piter. B'qeţa d'şitə d'1919 Stalin вipləxili al front Ma'ьrvaja, go mdijtə d'Smolensq, kəd mərjuzu plaşa dərqul d'hiççum, d'vidlə qoşun d'poləki. B'sitvə d'şitə d'1919 Stalin вipləxili al front Tejmnəjə dərqul d'qoşuni d'Đenikin u вipjəşili tama həl dana d'caxcaxta d'Denikin u dvəqtə d'mdijnəti d'Rostov u Odesa вijid qoşuni dijən. B'şitə d'1920 Stalin вipləxili al front

d'Tejmnə d'Maьrva (dərqul d'poləki), kəd bivədə şərikutə buş gurta в'təgвərtə d'plaşa в'dana d'prattta d'front d'poləki go mahal d'Žitomir, təmməztə d'm-dijtə d'Kijev u pşatta d'qoşunən qəm səngəri d'Lvov. Midri hər вəj şitə, şitə d'1920. Stalin bipləxili go şula d'ntarta d'səmə tejmnəjə d'Uqrajina min hiç-çum d'Vrangel. Min şitə d'1910 həl şitə d'1923 Stalin bivəjili həddəmə d'Motvə Revolusəjə d'Res-puвliqa. Qə xilməttu palaşajь itli Orden d'Bajdah Smuqtə.

Ktəvi buş rişəji d'Stalin ijnə: „Marqsizm u вuqara milləttəjə," „Al urxəti d'lə giвə d'Cirij," „But Lenin u leninizm", „Buqarь d'leninizm."

Инв.№ 192

Редактор *С. Пираев.* Техредактор *Е. Федорова.* Оформление практиканта *Г. Гречихо.* Сдана в производство 1/VII 1932 г. Подписана к печати 21/VIII 1932 г. Партиздат № 1751. Формат бум. 72×105/32 1/2 п. л. 51000 зн. в п. л.
Уполном. Главлита № Б-19468 Заказ № 900 Тираж 1.000 экз.

17-я тип. треста «ПОЛИГРАФКНИГА», Москва, Шлюзовая наб., 10.

Из фондов Российской национальной библиотеки

PLЬJŢЬNA MIN BASMA:

Bonc-Brujevic.

„Qəždərtə l'qьţla d'Lenin",

pușəqə d'Minasov.

„Qţajatь d'qonferensija d'XVII d'partija",

M. Bulle. „Xəjji u plaşa d'pələxjəti u rəşpərjəti d'Cijn",

I. Stalin. „Ahval xədtə, amaçь xəti d'mammarta d'mərutə".

Lifşits. „Kulle zuzi azad d'çapajь qə tammamta d'plan".

Kulle ənni ktəvi d'basmaxana d'Partizdat ki həvi zvəne go mahazini d'Partizdat u d'Knigosentr.

Из фондов Российской национальной библиотеки

DENƏ D'INDUSTRIALIZASIJA

Industrializasija d'atra ijlə aspaʙ ʙuş rişəjə d'şəxləptə d'kullə mərutə almeta al ʙinjət d'sosializm.

B'şitə rvьeta, temэntə d'pjatiletqa klas pələxetə d'Xujədə motvəjə ʙiplaşьla ʙut mezjədtə d'hasьl d'industrian qə $36^0/_0$.

But palaţta d'90 mln. tonь komur.

But pəşərtə d'10 mln. tuç.

But dretə d'al şula maşьnь qə

ţьjma d'6, 8 mln. manattь.

Əxnən mammurьvax sosializm ʙ'xərç proletarijetə d'gənən, ʙ'xelə d'ijdəti d'gənən, ʙ'əməg d'miljuni çapajь, d'pijşili juvvə əx denə qə məlkutə d'pələxi.

Deni l'kislən ijnə xə maʙua zəxmə d'zuzi qə mammarta d'faʙriki u zavodь xəti, qə industrializasija d'atran.

B'şitə d'1931 çəm d'xərəçjəti d'məlkutə qə şulanь d'industrija vilə 8 miljardь manattь—minne 1.600 miljuni, janь $^1/_5$ pişlun çummь ʙ'urxə d'denə.

B'şitə d'1932 qə d'faʙriki u zavodь gərəg peşij xurçi 10 miljardь manattь, minne 3.000 miljuni manattь, janь $^1/_3$ gərəg peşij çummь ʙ'urxə d'denə.

Kul ţla zavodь, faʙriki, kanь xəti xə minme ʙit peşə mutrьsta ʙ'zuzi d'denə.

Pələxə, çapaja! Kəd Məktuvi l'denə d'„şitə rvьeta temэntə d'pjatiletqa", ət şərrukivit go mammarta d'immi gigantь xəti d'industrija sosialisteta.

Muktivvivit l'denə, jan lə?

Из фондов Российской национальной библиотеки

ВП-83-3327
135709
86300
Ассир
2-53.
1-2430402
37/8

Ҭыјта 5 кәр.
Цена 5 коп.

СТАЛИН
ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ

КРАТКАЯ БИОГРАФИЯ

Составил ТОВСТУХА

Перевод К. МАРОГУЛОВА

На ассирийском языке

Из фондов Российской национальной библиотеки

ПАРТИЙНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО, Москва, центр, Кузнецкий мост, 7